

Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen 2013

**Hans Hollander
6 oktober 2013
Rapport 26**

ir. Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
024 - 6412564
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties:

- 1 Hollander, H., 2005. Broedvogelinventarisatie Scoutingterrein St. Walrick – Heumen 2005.
- 2 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen op een terreinbezoek in het Hernense Bos op 16 mei 2006.
- 3 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen Vennengebied mei 2006.
- 4 Hollander, H., 2007. Broedvogelinventarisatie Vormersbos – Wijchen 2006.
- 5 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Oosterpark 2008.
- 6 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Wijchens Meer-westplas 2008.
- 7 Hollander, H., 2009. Broedvogelinventarisaties Vormersbos – Wijchen 2006 en 2009
- 8 Hollander, H., 2009. Inventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2009 en overige faunistische waarnemingen in de periode 2004-2009.
- 9 Hollander, H., 2009. Monitoring konijnen in Zuidwest-Wijchen in 2007 en 2008.
- 10 Hollander, H., 2009. Vogelmonitoring Vormerse Plas, Wijchen in 2008 en 2009.
- 11 Hollander, H., 2010. Broedvogelinventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2010 – westelijk deel.
- 12 Hollander, H., 2010. Dagvlinderinventarisatie Vormersbos - Wijchen 2010 + voorkomende plantensoorten.
- 13 Hollander, H., 2010. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen 2004 – 2010.
- 14 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Alvernese Heide, Wijchen 2011.
- 15 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Loonse Waard, Wijchen 2011.
- 16 Hollander, H., 2011. Roodborsttapuiten in het agrarisch gebied rond Wijchen in 2011.
- 17 Hollander, H., 2011. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2011.
- 18 Hollander, H., 2012. Resultaten van vijf jaar Meetnet Urbane Soorten in Wijchen-Zuid (2007-2012).
- 19 Hollander, H., 2012. Monitoring natuurgebied Kerkeveld, 2012.
- 20 Hollander, H., 2012. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2012
- 21 Hollander, H., 2012. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2012.
- 22 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2012.
- 23 Hollander, H., 2013. Monitoring Natuurgebied Kerkeveld, Wijchen, 2013.
- 24 Hollander, H., 2013. Broedvogels en planten in het Personenbos (Beuningen) 2013.
- 25 Hollander, H., 2013. Flora en fauna van het Vormersbos in Wijchen (2013): broedvogels, planten, dagvlinders en zoogdieren. Wijchen, 2013.
- 26 Hollander, H., 2013. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2013.

Inhoud

INHOUD	3
1 INLEIDING	4
2 ONDERZOEKSGBIED EN METHODE	5
2.1 ONDERZOEKSGBIED	5
2.2 METHODE	6
3 RESULTATEN 2013	7
3.1 WATER- EN MOERASVOGELS	7
3.1.1 <i>Waarnemingen</i>	7
3.1.2 <i>Territoria</i>	7
3.1.3 <i>Soortbespreking broedvogels</i>	7
3.2 VLEERMUIZEN	8
3.3 AMFIBIEËN	8
3.4 DAGVLINDERS	9
3.5 LIBELLEN	9
3.6 GEWONE DOTTERBLOEM	9
3.7 WATERPLANTEN.....	10
4 VERGELIJKING FAUNAGROEPEN MET EERDERE JAREN	11
4.1 WATER- EN MOERASVOGELS	11
4.2 VLEERMUIZEN	11
4.3 AMFIBIEËN EN REPTIELEN.....	12
4.4 DAGVLINDERS	12
4.5 LIBELLEN	12
5 SLOTOPMERKINGEN	13
LITERATUUR	14
BIJLAGE 1. VOGELSOORTEN 2013 OP VOLLEDIGE RONDES	15
BIJLAGE 2. PLANTENSOORTEN 2012 EN 2013	16

1 Inleiding

Het Wijchens Meer is een oude afgedamde Maasarm, gelegen in Wijchen. ‘De Meer’ vormt de grens tussen Wijchen en Wijchen-Zuid en bestaat uit drie delen, voor het gemak west, midden en oost genoemd. In 2011-2012 is hier een vierde deel aan toegevoegd, tussen Kerkeveld en de nieuwe wijk Huurlingsedam. De delen zijn gescheiden door dammen waarover verbindingswegen lopen. In 2008 is op en rond de westelijke plas (figuur 1) een broedvogelinventarisatie uitgevoerd (Hollander, 2008), gevolgd door een uitgebreider flora- en faunaonderzoek in 2010 (BTL, 2010). Door de gemeente Wijchen is een meerjaren renovatieplan vastgesteld voor het Wijchens Meer (BTL, 2010). Deze vormt een duurzame visie op natuur en recreatie langs het meer. De werkzaamheden hiervoor, met name groot onderhoud aan de oevers (deels matten, nieuwe visstoepen) en aanleg van stortstenen eilandjes, vonden plaats in oktober / november 2011. De oevers werden geheel kaal opgeleverd. Een groot deel van de graslanden langs het meer is volledig van vegetatie ontdaan en zijn (soms diverse malen) opnieuw ingezaaid. De werkzaamheden langs het Wijchens Meer liepen door tot in mei 2012. In 2012 en 2013 heeft de vegetatie rond het meer zich hersteld.

In overleg met Lambert van Beusekom van de gemeente Wijchen is afgesproken de ontwikkeling van de natuurwaarden van het Wijchens Meer de komende jaren te monitoren. De monitoring richt zich op met name op water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, dagvlinders, libellen en gewone dotterbloem (doelsoort renovatieplan). In totaal is het gebied in 2013 10 maal gericht bezocht, daarnaast zijn aanvullende losse waarnemingen gebruikt.

In hoofdstuk 2 is een beschrijving opgenomen van het gebied en de voor het onderzoek toegepaste werkwijze. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten van het monitoringsonderzoek in 2013. In hoofdstuk 4 worden de fauna gegevens uit 2013 vergeleken met eerdere jaren.

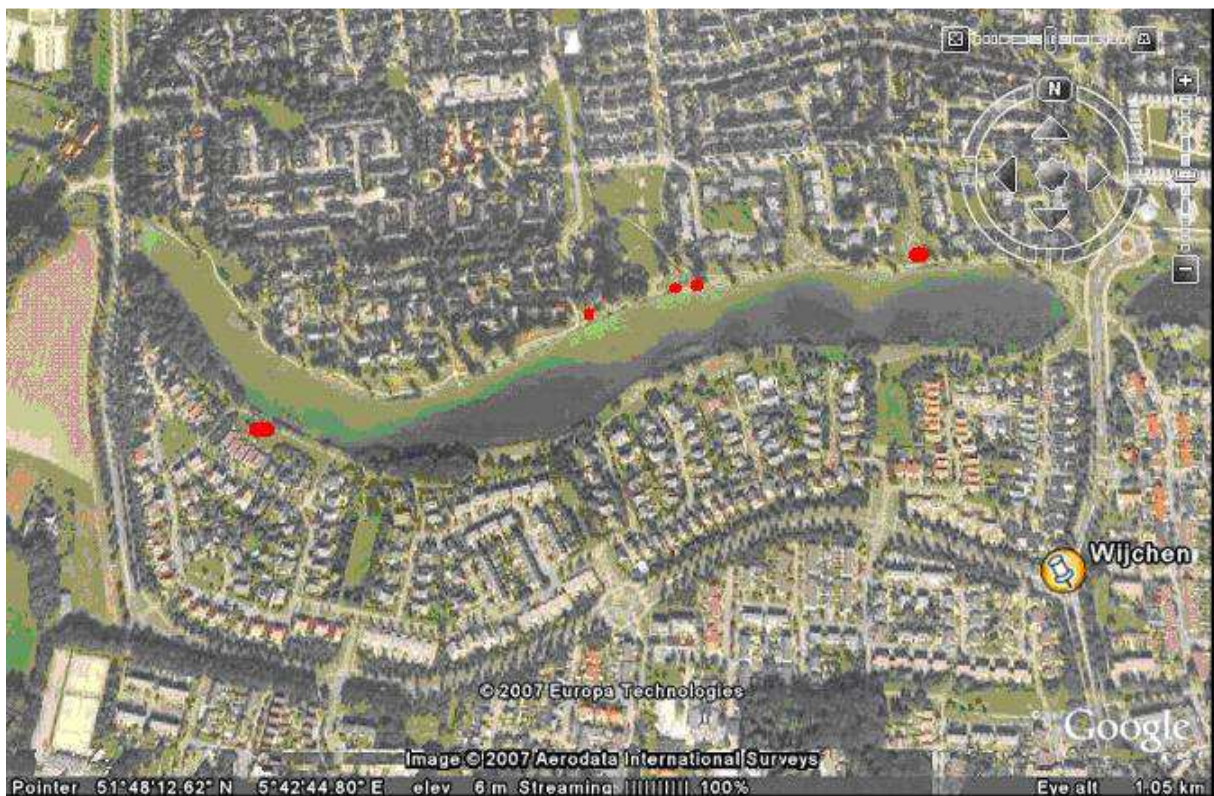

Figuur 1. Ligging Wijchens Meer in Wijchen.

2 Onderzoeksgebied en methode

2.1 Onderzoeksgebied

Het Wijchens Meer is gelegen in Wijchen, als ‘grens’ tussen Wijchen en Wijchen-Zuid. De oppervlakte van water en oevers is ongeveer 15 ha. Het meer is omsloten door de woonwijken Blauwe Hof en Aalsburg aan de noordkant en Zevendreef, Zesakkers, De Grippen en De Weertjes aan de zuidkant. Onder de Westerdreef ligt een duiker waardoor afwatering in westelijke richting plaatsvindt. Via de dam in de Zuiderdreef (oostkant) is er een open verbinding met de middelste plas van het Wijchens Meer. Figuur 1 geeft de ligging weer in Wijchen en figuur 2 geeft een overzicht van de westplas van het Wijchens Meer.

Figuur 2. Overzicht westplas van het Wijchens Meer. Rode stippen: poelen.

Begroeiing

Langs de noord- en de zuidoever zijn enkele bosjes te vinden, met ondergroei. Tussen het water en het geasfalteerde pad ligt verder voornamelijk (ruig) grasland, deels met rietopslag. In de oevers is veel riet te vinden, op enkele plekken overjarig riet. Dit geldt ook voor de 2 eilandjes in de westplas, beide langs de zuidoever. Tussen het geasfalteerde pad en de bebouwing ligt over het algemeen korter (intensiever gemaaid) grasland. Op diverse locaties zijn heggen aangeplant langs het geasfalteerde pad. Aan de noordkant liggen vier poelen die niet in verbinding staan met het meer. Aan de zuidkant ligt één poel die via een duiker wel in verbinding staat met het meer.

Historie

Het Wijchens Meer is een oude Maasarm. In de 'Grote Historische Atlas van Nederland, deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 (Wolters Noordhoff Atlasproducties, 1990) vormen de drie delen van het Wijchens Meer (de Meer volgens Wijchenaren) nog één geheel.

Het oostelijke deel heeft aan de noordzijde het Oosterpark en een volkstuintencomplex. Voorheen was het Wijchens Meer omringd door agrarisch land. De woonwijken rondom het Wijchens Meer zijn vanaf de jaren zeventig/tachtig van de vorige eeuw aangelegd.

Terreingebruik en recreatie

Het geasfalteerde pad rondom de westplas vormt een doorgaande route voor wandelaars (met honden), fietsers en joggers. Het Wijchens Meer is in trek bij vissers (zowel overdag als 's nachts). Er is een ijsclub met een eigen terreintje aan de zuidoever.

Werkzaamheden 2011 en 2012

In 2011 en 2012 (t/m mei) hebben uitvoeringswerkzaamheden plaatsgevonden in het kader van het meerjarig herstelplan. Langs de oevers is vrijwel alle vegetatie verwijderd van graslanden en rietkragen. Op meerdere locaties is de oever vergraven en zijn stortstenen geplaatst. Op een aantal locaties zijn nieuwe vissteigers aangelegd.

2.2 Methode

Broedvogels

De monitoring richt zich met name op water- en moerasvogels. Overige soorten zijn wel genoteerd en de waarnemingen zijn in bijlage 1 samengevat. De inventarisatie is uitgevoerd volgens de SOVON-methode (Van Dijk & Boele, 2011). Territoriumindicatieve waarnemingen zijn vastgelegd op rondekaarten. Aan het eind van de inventarisatie zijn hiervan soortkaarten gemaakt, op grond waarvan het aantal territoria per soort is bepaald (aan de hand van de datumgrenzen en minimum aantal vereiste waarnemingen). Er zijn 8 rondes in het voorjaar uitgevoerd waarbij alle soorten water- en moerasvogels zijn geteld: 12 januari, 8 februari, 1 maart, 5 april, 15 april, 19 april, 9 mei en 24 mei. Een ronde om de westplas duurt gemiddeld 45 minuten tot een uur. Daarnaast zijn overige waarnemingen bij overige (toevallige) bezoeken genoteerd. Deze zijn bij de soortbesprekingen meegenomen.

Vleermuizen

Op 4 september 2013 is in de avond één ronde rond het Wijchens Meer gelopen met een batdetector (QMC-mini). De waarnemingen zijn ingetekend op kaart.

Amfibieën

Tijdens het veldwerk voor vogels en vleermuizen zijn de zicht- en geluidswaarnemingen van kikkers, padden en salamanders genoteerd. Er heeft geen aanvullend onderzoek (met een schepnet) plaatsgevonden.

Dagvlinders en libellen

Tijdens het overige veldwerk, met name in mei, juli en augustus is extra gelet op dagvlinders en libellen.

Gewone dotterbloem, waterplanten

In het meerjaren renovatieplan (BTL, 2010) is de gewone dotterbloem als doelsoort opgenomen. De bloeiperiode loopt van maart tot april en soms nog van augustus tot september. In deze maanden is langs de oevers gespeurd naar bloeiende exemplaren van deze soort. Daarnaast zijn de poelen en het open water van het meer afgezocht naar waterplanten. Voor overige plantensoorten is een streeplijst gemaakt (bijlage 2). Op 19 april, 30 april, 9 mei, 25 juli en 9 augustus is specifiek naar planten gekeken. Daarnaast zijn er aanvullende waarnemingen genoteerd op andere dagen.

3 Resultaten 2013

3.1 Water- en moerasvogels

3.1.1 Waarnemingen

In totaal zijn in 2013 44 vogelsoorten op en rond de westplas van het Wijchens Meer waargenomen (2012: 46). Hierbij gaat het om 10 soorten water- en moerasvogels (overige soorten zie bijlage 1) die bekend zijn als broedvogel van het gebied, m.u.v. bergeend (2 ex. op 29 april, 1 dag voor de datumgrens). Van 7 soorten zijn territorium indicatieve waarnemingen gedaan (niet van knobbelzwaan en kuifeend). Van fuut, grauwe gans, nijlgans en wilde eend zijn tevens jongen geteld. Tabel 1 geeft een overzicht van de waarnemingen en vastgestelde broedparen / territoria. Het maximum aantal jongen* is tevens gebaseerd op aanvullende waarnemingen (zie 3.1.3). In de tabel zijn alleen de waarnemingen opgenomen binnen de datumgrenzen van de genoemde soorten (overige waarnemingen: bijlage 1).

	Soort	Ronde	3	4	5	6	7	8	Totaal	Territoria	Jongen
		Datum	01-03	05-04	15-04	19-04	09-05	24-05	waarn.	(paar)	(max.)
1	fuut		3	3	6	1	2	3	57	3	
	+ jongen								5		1
2	grauwe gans		20	29	3	16	31	36	346	8	
	+ jongen					8	34	54	134		54
3	kleine karekiet						1	2	8	2	
4	knobbelzwaan					3	4	1	19	0	
5	kuifeend		4			3			17	0	
6	meerkoet		14	9	13	14		7	103	3	
	+ jongen								0		0
7	nijlgans		1		2	1	2	3	11	1	
	+ jongen							9	19		10
8	waterhoen		12	12	7	6		5	90	2	
	+ jongen								0		0
9	wilde eend		9	12	10	18		10	107	1	
	+ jongen								11		11

Tabel 1. Aantal waargenomen individuen per ronde per soort (volwassen + jongen), totaal aantal waarnemingen per soort (01-01 t/m 30-09), aantal vastgestelde broedparen / territoria.

3.1.2 Territoria

De gearceerde waarnemingen in tabel 1 vallen buiten de datumgrenzen en tellen niet mee bij het bepalen van het aantal territoria. Alleen territorium indicatieve waarnemingen binnen de datumgrenzen tellen hierbij mee. Op basis van de clustering van waarnemingen (volgens de SOVON-methode) zijn uiteindelijk van 6 soorten territoria vastgesteld. Het aantal territoria per soort (paar) is opgenomen in tabel 1.

3.1.3 Soortbespreking broedvogels

Fuut

Net als in 2012 waren op de westplas 3 paartjes futen aanwezig. In 2012 waren er in het voorjaar 4 en in het najaar 6 jongen. In 2013 is het aantal waargenomen jongen 1, maar hierbij is zeker sprake van een onderschatting. Op 2 maart 2013 werden baltsende en parende futen waargenomen. Op 9 mei 2013 werd een fuut broedend waargenomen, vrijwel op dezelfde locatie als in 2012.

Grauwe gans

Op 14 maart 2012 waren 51 grauwe ganzen aanwezig, deels gepaard en deels in groepen. In 2013 was het aantal tussen de datumgrenzen lager, nl. maximaal 29 op 5 april 2013. Op 18 april 2012 werd de eerste grauwe gans

met 8 jongen gezien; in 2013 was dit op 19 april met wederom 8 jongen. Het maximum aantal jongen in 2012 bedroeg 52, in 2013 54. Net als in 2012 hebben in 2013 veel ganzen op het Wijchens Meer overzomerd. Aan de noordkant werd een bordje geplaatst met 'pas op, agressieve ganzen'.

Kleine karekiet

In 2012 werd eenmaal op 27 mei een kleine karekiet gehoord aan de noordzijde van het Wijchens Meer (bij de fysiotherapeut). Het is onzeker of de soort toen gebroed heeft, met name wegens het ontbreken van rietvegetaties. In 2013 zijn in totaal 8 waarnemingen van kleine karekieten gedaan, waarvan 3 binnen de datumgrenzen. Er hebben naar alle waarschijnlijkheid 2 paartjes gebroed. Naar verwachting zal dit aantal de komende jaren nog groeien.

Knobbelzwaan

Net als in 2012 zijn in 2013 geen broedende zwanen gezien. Wel zijn er regelmatig knobbelzwanen waargenomen, met een maximum van 5.

Kuifeend

Net als in 2012 zijn in 2013 geen broedende kuifeenden gezien. Wel zijn er in maart en april kuifeenden waargenomen, met een maximum van 7.

Meerkoet

Op basis van de waarnemingen binnen de datumgrenzen wordt het aantal broedparen geschat op 3 (8 in 2012). Er zijn dit jaar geen meerkoeten op nest gezien en geen jongen (2012: 2 op nest en 13 jongen).

Nijlgans

In 2012 was er 1 paartje met 7 jongen, in 2013 was er 1 paartje met 10 jongen. Alle 10 de jongen zijn opgegroeid.

Waterhoen

In de winter 2011-2012 was het maximum aantal 40 waterhoentjes, 14 maart 2012 waren dit er nog maar In 2012 waren er 3 broedparen met 7 jongen. In 2013 was het maximum 13 waterhoentjes; op grond van de waarnemingen binnen de datumgrenzen wordt uitgegaan van 2 paartjes. Er zijn geen jongen gezien. Deze afname kan schijn zijn, omdat de zichtbaarheid vorig jaar door minder aanwezige vegetatie veel groter was.

Wilde eend

Er zijn in 2012 geen territorium indicatieve waarnemingen verricht, er zijn geen wilde eenden op nest of met jongen gezien. In 2013 was er tenminste 1 paartje met 11 jongen.

3.2 Vleermuizen

Op 4 september 2013 werden met de bat-detector 3 soorten vleermuizen waargenomen:

- Watervleermuis: tenminste 4 exemplaren, alle in de westelijke helft van het meer.
- Gewone dwergvleermuis: 47 exemplaren foeragerend boven de voetpaden aan weerszijden van het meer.
- Rosse vleermuis: 3 exemplaren.

3.3 Amfibieën

In 2013 is uitsluiten de groene kikker waargenomen, zowel roepend als zichtwaarnemingen. De eerste waarneming was op 30 april (1 exemplaar); in 2012 was dit 4 mei. Het maximum aantal exemplaren was 15 op 26 juli (2013: 6). Er zijn dit jaar geen groene kikkers waargenomen langs de zuidoever, uitsluitend langs de noordoever (figuur 3). Het aantal gehoorde kikkers is niet groot; het maximum aantal bedroeg 6 op 1 avond.

Figuur 3. Waarnemingen groene kikker 2012 (rood) en 2013 (groen).

3.4 *Dagvlinders*

In totaal in 2013 zijn vier soorten dagvlinders waargenomen:

- Atalanta: 2 exemplaren op 29 juli, beide langs de zuidoever.
- Bont zandoogje: 1 exemplaar op 9 mei en 2 exemplaren op 2 augustus, allen langs de zuidoever.
- Citroenvlinder: 1 exemplaar op 25 juli, noordoever ter hoogte van Blauwe Hof.
- Klein koolwitje: 3 waarnemingen van 6 exemplaren genoteerd, maar op zonnige vrijwel overal langs het meer wel gezien.

3.5 *Libellen*

Er zijn slechts twee soorten libellen waargenomen:

- Blauwe glazenmaker: 1 mannetje op 18 augustus langs de noordoever ter hoogte van Blauwe Hof.
- Bruinrode heidelibel: 1 exemplaar op 13 september langs de noordoever ter hoogte van Blauwe Hof. Overigens vaker langs het pad daar gezien, maar niet genoteerd.

3.6 *Gewone dotterbloem*

In 2012 werd de gewone dotterbloem op 2 april en 20 april op 2 locaties aan de noordoever (poelen) bloeiend aangetroffen. In 2013 waren er op 15 april nog geen bloeiende exemplaren. Deze zijn wel waargenomen op 19 (4 exemplaren) en 30 (2 exemplaren) april. In beide jaren zijn in augustus geen bloeiende exemplaren van de soort gezien. De locaties wijken af van de locatie uit 2011 (figuur 4).

Figuur 4. Groeiplaatsen gewone dotterbloem 2011 (geel) en 2012 en 2013 (rood).

3.7 Waterplanten

In 2012 werden 68 plantensoorten in het onderzoeksgebied aangetroffen, in 2013 119. Het totaal aantal soorten in beide jaren bedraagt 130 (bijlage 2).

In 2012 werden 7 soorten waterplanten gevonden, in 2013 10 (tabel 2). Nieuw gevonden soorten zijn gele lis, kleine egelskop, sterrekroos en waterdrieblad. Waterranonkel *spec.* is in 2013 niet gevonden. Vooral de poelen aan de noordzijde zijn groeiplaatsen voor genoemde soorten. Gele plomp en witte waterlelie komen ook in het meer zelf voor, grote waterweegbree ook langs de zuidoever.

	Soort	2012	2013
1	Gele plomp	1	1
2	Gele lis		1
3	Grof hoornblad	1	1
4	Grote lisdodde	1	1
5	Grote waterweegbree	1	1
6	Kleine egelskop		1
7	Pijlkruid	1	1
8	Sterrekroos		1
9	Waterdrieblad		1
10	Waterranonkel <i>spec.</i>	1	
11	Witte waterlelie	1	1
	Totaal	7	10

Tabel 2. Waterplanten in 2012 en 2013.

Waterdrieblad in de poel bij de fysio (noordoever).

4 Vergelijking faunagroepen met eerdere jaren

4.1 Water- en moerasvogels

In 2008 zijn bij de broedvogelinventarisatie (Hollander, 2008) 10 soorten water- en moerasvogels als broedvogel vastgesteld en in 2012 6 soorten (Hollander, 2012). In 2013 zijn 7 soorten vastgesteld (tabel 3).

Het aantal broedparen van zangvogels (bosrietzanger, fitis, kleine karekiet) bleek in 2012 sterk afgenomen. De reden hiervoor is het ontbreken van opgaande oevervegetatie (riet) in de vestigingsfase. In 2013 laat de kleine karekiet nog slechts een licht herstel zien.

Ook het aantal broedparen van kuifeend, meerkoet, waterhoen en wilde eend is na 2008 afgenomen. Van meerkoet en waterhoen nam het aantal in 2013 verder af. Wel is een broedpaar van de wilde eend vastgesteld.

Het aantal broedparen van fuut en nijlgans is even groot in beide jaren. Alleen van de grauwe gans is het aantal broedparen gestegen, ook in 2013. Dit past in de landelijke trend. De grasoevers van het Wijchens Meer vormen ideaal opgroei gebied voor de jonge grauwe ganzen.

	Soort	Territoria 2008	Territoria 2012	Territoria 2013
1	bosrietzanger	1		
2	fitis	1		
3	fuut	3	3	3
4	grauwe gans	3	6	8
5	kleine karekiet	5	1	2
6	kuifeend	1		
7	meerkoet	10	8	3
8	nijlgans	1	1	1
9	waterhoen	4	3	2
10	wilde eend	8		1

Tabel 3. Vergelijking territoria water- en moerasvogels 2008, 2012 en 2013.

4.2 Vleermuizen

In 2013 zijn drie vleermuissoorten waargenomen op en langs het Wijchens Meer (tabel 4).

Het aantal bezoeken is steeds beperkt: 2004 (2 bezoeken), 2006 (3 bezoeken), 2008 (2 bezoeken en losse waarnemingen), 2010, 2011 en 2013 (elk 1 bezoek). De aantallen in de tabel zijn de *maximale* aantallen per avond per jaar. Dit aantal is uiteraard afhankelijk van het aantal bezoeken en de weersomstandigheden.

	Soort	2004	2006	2008	2010	2011	2012	2013
1	Watervleermuis	2	15	11	3		25	4
2	Gewone dwergvleermuis	12	1	6	11	1	9	47
3	Laatvlieger	20					13	
4	Rosse vleermuis	2	1	6	1		2	3

Tabel 4. Waarnemingen vleermuizen 2004 t/m 2013.

Naar verwachting zijn er in de omliggende wijken verblijfplaatsen in huizen van de gewone dwergvleermuis en mogelijk de rosse vleermuis. Vermoed wordt dat er een kolonie laatvliegers in of in de omgeving van de kerk huist (oostelijk). Waar de watervleermuizen vandaan komen is onbekend. Er zijn in de bosjes rond het meer potentiële locaties, maar ook in de Blauwe Hof (laanbomen) of meer westelijk richting de Vormerse Plas.

4.3 Amfibieën en reptielen

In 2013 is slechts één soort waargenomen langs het Wijchens Meer (tabel 5). De aantallen in de tabel zijn de *maximale* aantallen per jaar. Dit aantal is uiteraard afhankelijk van het aantal bezoeken en de weersomstandigheden.

	Soort	2008	2011	2012	2013
1	Bruine kikker			1	
4	Groene kikker	4	1	6	15

Tabel 5. Waarnemingen amfibieën 2008 t/m 2013.

Voorgaande jaren is een roodwangschildpad in het Wijchens Meer gezien. In 2012 en 2013 was dit niet het geval.

4.4 Dagvlinders

Het aantal waargenomen soorten dagvlinders rond de westplas is relatief laag, evenals de aantallen (tabel 6). Kanttekening is dat niet gericht op dagen met goed vlinderweer is gezocht; het betreft uitsluitend waarnemingen tijdens ronden voor andere soortgroepen. Inmiddels zijn 9 soorten dagvlinders rond het Wijchens Meer-westplas waargenomen.

	Soort	2010+2011	2012	2013
1	Atalanta			2
2	Bont zandoogje	x		3
3	Citroenvlinder			1
4	Distelvlinder		1	
5	Groot koolwitje	x		
6	Hooibeestje		1	
7	Icarusblauwtje		2	
8	Klein koolwitje	x	>10	6
9	Oranjetipje	1		

Tabel 6. Waarnemingen vleermuizen 2010 t/m 2013.

4.5 Libellen

Het aantal waargenomen soorten libellen rond de westplas is relatief laag, evenals de aantallen (tabel 7). Kanttekening is dat niet gericht is gezocht; het betreft uitsluitend waarnemingen tijdens ronden voor andere soortgroepen. Inmiddels zijn 6 soorten libellen rond het Wijchens Meer-westplas waargenomen.

	Soort	2011	2012	2013
1	Azuurwaterjuffer	x	4	
2	Blauwe glazenmaker			1
3	Bruinrode heidelibel			1
4	Lantaarntje	x	34	
5	Platbuik	x	8	
6	Vuurjuffer	x	1	

Tabel 7. Waarnemingen vleermuizen 2010 t/m 2013.

5 Slotopmerkingen

Doelsoorten

In het meerjaren renovatieplan (BTL, 2010) zijn doelsoorten geselecteerd. Eén van de aanbevelingen in het meerjaren renovatieplan is de monitoring van doelsoorten en soortgroepen. Dit onderzoek geeft hieraan uitvoering. In tabel 8 zijn de doelsoorten weergegeven, inclusief het huidige voorkomen en in hoeverre deze in dit monitoringsonderzoek zijn meegenomen. Voor zoogdieren is geen doelsoort opgenomen.

Soortgroep	Doelsoort	Huidig voorkomen	Monitoring soortgroep (dit rapport)
Zoogdieren	-	-	Wel
Vogels	Waterral	Niet	Wel
Vissen	Rivierdonderpad	Niet	Niet
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Niet	Wel
Libellen	Vroege glazenmaker	Niet	Wel
Planten	Dotterbloem	Wel	Wel

Tabel 8. Doelsoorten per soortgroep, huidig voorkomen en al dan niet gemonitord.

Ontwikkeling oevers

Als gevolg van de renovatie van het Wijchens Meer, is de water- en oevervegetatie in de winter en het voorjaar van 2012 vrijwel geheel verwijderd. Hierdoor kwam de ontwikkeling van flora en fauna dit jaar laat op gang. Bij de broedvogels kwam dit met name tot uiting in het voorkomen van bosrietzanger, fitis en kleine karekiet, die wel bekend zijn uit voorgaande jaren. Het jaar 2012 kan hiermee worden gezien als startpunt voor nieuwe ontwikkelingen.

In 2013 kwam de vegetatieontwikkeling normaal op gang. De oevers en stortsteneneilandjes raakten vrij snel begroeid. Langs de noordoever is sprake van een smalle rietzoom, deels met overjarig riet uit 2012. Op de stortsteneneilandjes is sprake van struikvorming (hazelaar?) en rietopslag. Het zijn ideale broedlocaties voor water- en oevervogels. Desondanks is de ontwikkeling in het broedvogelbestand nog matig; alleen de kleine karekiet deed het met 2 broedparen iets beter dan in 2012. Bij de overige soorten is nog geen toename vastgesteld. Dit met uitzondering van de grauwe gans, die wederom meer broedparen had dan vorig jaar. De jongenproductie is op basis van de telgegevens echter vrijwel gelijk.

Het aantal soorten waterplanten is licht toegenomen. De waarnemingen van dagvlinders en libellen zijn tot op heden niet systematisch verzameld (alleen toevallige waarnemingen). Dit is een aandachtspunt voor volgend jaar.

Literatuur

- BTL, 2010. Flora- en faunaonderzoek Wijchense Meer, Wijchen. Oisterwijk.
- BTL, 2010. Meerjaren renovatieplan Wijchens Meer. Duurzame visie op natuur en recreatie langs het Wijchens Meer. Oisterwijk.
- Dijk, A.J. van & A. Boele, 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Wijchens Meer-westplas 2008.
- Hollander, H., 2012. Monitoring Wijchens Meer westplas 2012.

Fuut op nest, 2013.

Bijlage 1. Vogelsoorten 2013 op volledige rondes

	Soort	12-jan	8-feb	1-mrt	5-apr	15-apr	19-apr	9-mei	24-mei
	Ronde	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Aalscholver	2	1	1					
2	Boerenzwaluw						4		
3	Boomkruiper			1					
4	Chinese knobbelgans		1				1		
5	Ekster	9	9	14	15		6		
6	Fuut	4	4	3	3	6	1	2	3
7	Gaai		2	2					
8	Gierzwaluw						3		
9	Grauwe gans	140	6	20	29	3	16	31	36
	jongen						8	34	54
10	Groenling	1	2	7	4		6		
11	Grote bonte specht		1	1			1		
12	Heggenmus	2	3	8	4		8		
13	Holenduif					1			1
14	Houtduif	3	12	31	41		12		
15	Huismus	6	2	4	3		2		
16	Huiszwaluw						8	3	1
17	Kauw	15	27	14	37		1		
18	Kleine karekiet							1	2
19	Knobbelzwaan						3	4	1
20	Kokmeeuw	50	57	119	3				
21	Koolmees	26	35	34	16		10		
22	Kuifeend			4			3		
23	Meerkoet	15	20	14	9	13	14		7
24	Merel	2	10	9	5		15		
25	Nijlgans			1		2	1	2	3
	jongen								9
26	Oeverloper							1	
27	Pimpelmees	5	10	7	5		5		
28	Putter	1	2	1					
29	Roodborst	1	1	2	1		2		
30	Scholekster								1
32	Staatmees	1		1		1			
33	Tjiftjaf						6		
34	Turkse tortel	1	2				2		
35	Vink	7	2	11	5		10		
36	Visdief								1
37	Waterhoen	7	13	12	12	7	6		5
38	Wilde eend	22	11	9	12	10	18		10
	jongen								11
39	Winterkoning		2	1	2		5		
40	Zanglijster			1					
41	Zwarte kraai	2	5	3	4		1		
42	Zwartkop						2		
	Totaal	323	240	335	210	43	184	78	148
	Soorten	23	25	28	19	8	29	8	16

Bijlage 2. Plantensoorten 2012 en 2013

	Soort	2012	2013
1	Akkerdistel	1	1
2	Akkermunt		1
3	Avondkoekoeksbloem		1
4	Barbarakruid		1
5	Berk <i>spec.</i>		1
6	Bijvoet	1	1
7	Bitterzoet	1	
8	Blaartrekkende boterbloem		1
9	Blauw druifje		1
10	Boerenwormkruid		1
11	Boshyacint		1
12	Braam	1	1
13	Canadese fijnstraal	1	1
14	Duizendblad	1	1
15	Echte kamille	1	1
16	Echte koekoeksbloem		1
17	Echte valeriaan		1
18	Engels raaigras	1	1
19	Es		1
20	Fluitenkruid	1	1
21	Gele dovenetel		1
22	Gele plomp	1	1
23	Gele lis		1
24	Gestreepte witbol	1	1
25	Gewone rolklaver	1	1
26	Gewone berenklauw	1	1
27	Gewone dotterbloem	1	1
28	Gewone hennepnetel	1	
29	Gewone raket	1	
30	Gewoon barbarakruid		1
31	Gewoon reukgras	1	
32	Grof hoornblad	1	1
33	Groot hoefblad	1	1
34	Grote brandnetel	1	1
35	Grote kattenstaart	1	1
36	Grote klit		1
37	Grote lisdodde	1	1
38	Grote vossenstaart	1	1
39	Grote waterweegbree	1	1
40	Grote wederik	1	1
41	Grote weegbree		1
42	Haagwinde	1	1
43	Harig knopkruid	1	1
44	Harig wilgenroosje	1	1
45	Havikskruid <i>spec.</i>	1	1
46	Hazelaar		1
47	Heermoes		1
48	Hondsdrif		1
49	Hop		1

50	Hulst		1
51	Judaspenning		1
52	Kleefkruid		1
53	Kleine egelskop		1
54	Kleine klaver		1
55	Kleine veldkers		1
56	Klein kruiskruid	1	1
57	Klimop		1
58	Koninginnekruid	1	1
59	Kropaar		1
60	Kruipende boterbloem	1	1
61	Kruldistel		1
62	Kweek	1	
63	Lijsterbes		1
64	Longkruid <i>spec.</i>		1
65	Look-zonder-look		1
66	Maarts viooltje		1
67	Madeliefje	1	1
68	Margriet	1	1
69	Meidoorn		1
70	Middelste teunisbloem		1
71	Moerasandoorn	1	1
72	Moerasvergeetmenietje	1	1
73	Oeverzegge	1	1
74	Oranje havikskruid	1	
75	Oeverzegge	1	1
76	Paardenbloem	1	1
77	Paarse dovenetel		1
78	Perzikkruid	1	1
79	Pijlkruid	1	1
80	Pinksterbloem		1
81	Pitrus	1	1
82	Rankende helmbloem	1	1
83	Ridderzuring		1
84	Riet	1	1
85	Rietgras		1
86	Robertskruid		1
87	Rode klaver	1	1
88	Rode kornoelje		1
89	Rood guichelheil	1	
90	Ruw beemdgras		1
91	Schaduwgras	1	1
92	Scherpe boterbloem	1	1
93	Scherpe zegge		1
94	Sleedoorn		1
95	Smalle weegbree	1	1
96	Smeerwortel	1	1
97	Speenkruid		1
98	Speerdistel	1	1
99	Sterrekroos		1
100	Stinkende gouwe		1
101	Straatgras		1

102	St. Janskruid	1	1
103	Stijve zonnebloem	1	
104	Straatgras	1	1
105	Veerdelig tandzaad	1	
106	Veldzuring	1	1
107	Veldlathyrus		1
108	Vogelkers <i>spec.</i>		1
109	Vogelmuur		1
110	Vogelwikke	1	1
111	Waterdrieblad		1
112	Waterranonkel <i>spec.</i>	1	
113	Watermunt	1	1
114	Waterzuring	1	1
115	Wilde bertram	1	
116	Wilde cichorei	1	1
117	Wilde kamperfoelie		1
118	Wilde peen	1	1
119	Wilde reseda		1
120	Wilg <i>spec.</i>		1
121	Witte dovenetel		1
122	Witte klaver	1	1
123	Witte waterlelie	1	1
124	Wolfspoot	1	1
125	Zachte ooievaarsbek		1
126	Zevenblad		1
127	Zoete kers		1
128	Zomereik		1
129	Zwarte els		1
130	Zwarte toorts		1
	Totaal	68	119